

Ana Obreza, 13. 10. 2021

Svetlobi naproti

Toon Tellegen: ČRIČEK IN TEMAČNI OBČUTEK. SNG Nova Gorica, 7. 10. 2021,
ogled ponovitve: 8. 10. 2021.



Lepega dne se v Čričkovi glavi iznenada pojavi nenapovedan obisk. Temačni občutek je brezobziren in brezobrazen obiskovalec, ki se v Čričkovih mislih usidra brez predhodnega opozorila ter brez privoljenja mislečega. Skrivaj se splazi v njegove možganske vijuge in jih obarva v temačne odtenke, da Čričkove misli omračijo vse daljše sence.

Režiserka **Ivana Djilas** in dramaturg **Marko Bratuš** (sicer tudi prevajalec, poleg **Staše Pavlović** in **Mateje Seliškar Kenda**) sta z odličnim občutkom za ritem in dramaturgijo po živalskih zgodbah in poeziji **Toona Tellegena** priredila besedilo za predstavo *Čriček in temačni občutek*, ki na samosvoj način pred nas razgrne lestvico temačnih občutkov, s katerimi se soočajo živalski prebivalci Gozda. Osvetljena s svetlobo empatije in humorja, melanholična stanja, ki jih izpričujejo živali, ne delujejo brezupno usodno. Bolj kot za kaj drugega gre za izraz duše, ki žene kal upanja, da se – brez upanja in vendar živo upajoče – prebija skoz temačno prst, vse dokler ne prodre na površje in začuti svetlobe na sebi.

Scenografija je zasnovana kot velika stanovanjska hiša brez končne stene, da lahko z enim pogledom zaobjamemo notranjščino vseh sob (scenografinja **Sara Slivnik**). Čriček biva sam v svoji sobici, kakor vsak sam zase živijo tudi drugi prebivalci Gozda: Jež, Mravljiniec, Veverica, Kresnička, Slon in Kit. (Izjema sta le Deževnik in Krt, ki pa sta tudi sicer izjemi.) Kresnička biva v stranišču, Kit v kopalnici, Deževnik in Krt v kleti – hiša pa nima kuhinje ali kakega skupnega prostora srečevanja – in vendar je v

sobico v samem središču hiše umeščeno Veveričino domovanje, saj je prav ona tista, ki izkazuje naravni talent za prijaznost, prijateljevanje in povezovanje. Iz debelušastega rdečega čajnika že na samem začetku pripovedi vsakemu prebivalcu Gozda postreže s skodelico čaja in nasnuje občutek pristne topline, ki se nato plete vso predstavo. Kljub enotnosti prostora je v pripovedih posameznih živali čutiti bolečino občutkov ločenosti in izoliranosti od drugih, da ima gledalec vtis, kot da ne bivajo pod isto streho, kar močno rezonira z izkušnjo epidemično-karantenske stvarnosti, ki smo jo izkusili v preteklem letu in pol. Večino časa lahko opazujemo simultano dogajanje v več sobah in še posebej v trenutkih koreografirano poenotenih premikov njihovih prebivalcev, ko živali nevidna sila glasbe poveže v skupnem gibanju (koreografija **Maša Kagao Knez**), je jasno, kako podobni s(m)o si v samotnosti. Gledalčev pogled sicer skladno s pripovedjo in dramaturškimi poudarki usmerjajo lučni poudarki, ki izpostavijo prostor(e), bistven(e) za posamezni prizor (oblikovalec svetlobe **Igor Remeta**). Časovni potek dejanja podčrtuje video (oblikovalka videa **Vesna Krebs**), ki na začetku zariše sence gozda, kasneje pričara dež, lampijončke za zabavo in še kaj. Raba videa se zdi na trenutke nepotrebna, skoraj odvečna; in vendar velja izpostaviti njegovo učinkovitost v prizoru Čričkovega soočanja s temačnim občutkom, saj z vizualizacijo temačni občutek pred občinstvom oživi kot poseben organizem, ki se razrašča in parazitira v Čričkovi glavi.

Osvetljena s svetlobo empatije in humorja, melanholična stanja, ki jih izpričujejo živali, ne delujejo brezupno usodno. Bolj kot za kaj drugega gre za izraz duše, ki žene kal upanja, da se – brez upanja in vendar živo upajoče – prebija skoz temačno prst, vse dokler ne prodre na površje in začuti svetlobe na sebi.

Kljub temu da je Čriček naslovni junak pripovedi in razlog za marsikatero epizodo njenega razvoja, pa bi težko rekli, da je protagonist celotnega dogajanja, saj je vsaka od živali ujeta v svoj labirint misli, čustev in občutij, ki jih delajo vse po vrsti protagoniste lastnih malih dram. Dvomov vase polno Kresničko s težavami pri odločanju z veliko simpatije in posebej glasovno izbrušeno oživlja **Patrizia Jurinčič Finžgar**; **Žiga Saksida** je prepričljiv v godrnjavo samoobrambni Ježevi koži, **Ana Facchini** pa privlačna v Slonovi nenavadni smelosti in šarmantna v bleščeči Kitovi preobleki; vseznalec Mravljinec Andreja Zalesjaka s svojo nedotakljivo prepričanostjo o lastnem védenju zleze skozi vsako špranjo, prav tako pa se v srce zaleze živahna Veverica svetlega pogleda Urške Taufer; ne nazadnje pa je tu prepoznavni Čriček **Matija Rupla**, ki da notranjo tesnobo občutiti še posebej z gibalnim izrazom. Vse like prefinjeno označujejo tudi kostumi (kostumografija **Jelena Proković**), ki z inventivno zasnovanimi detajli sledijo živalskim silhuetam, vendar jih ne ilustrirajo dobesedno, temveč poudarjajo individualno eleganco slehernega bitja.

Glasba in zvok (avtor glasbe **Boštjan Gombač**, oblikovalec zvoka **Matej Čelik**) zaznamujeta značaj in vzdušje predstave, saj sta bistveni del njene teksture. Na sceni sta kot preostale živali neprestano prisotna tudi Deževnik (**Murat**) in Krt (**Joži Šalej**), ki dogajanje glasbeno in zvočno dinamično izvrstno spremljata: Murat predvsem z glasovnim ozvočevanjem preprostih akcij (npr. Slonovo čiščenje čevljev) in bitboksanjem, Šalej pa s korepetiranjem živalskih songov in petjem. Glasba se iskri od humornih poudarkov in se zлива v enost z besedili songov, v katerih se živali druga za drugo izpovejo na način, prilegajoč se njihovim osebnostim.

Predstava, označena kot družinski glasbeno-vizualni spektakel, v polnosti uresničuje to označbo v najboljšem pomenu spektakelskega. Režiserka Ivana Djilas je bogastvo posameznih elementov spletla v celovito in uravnoteženo predstavo s tem, ko je domišljijjski svet Toona Tellegena – ob odličnem doprinosu vseh sodelavcev – prevedla v poetično odrsko govorico, ki ima moč s svojimi podobami in sporočili nagovoriti tako otroke kot odrasle. Čuteč pogled na sicer zahtevno temo duševnega zdravja odpravlja tesnobo, ki se skoraj samodejno poraja ob tesnobi bližnjega, in miri

nemir, ki se budi ob tako neulovljivem vsiljivcu, kot je temačni občutek, saj osvetljuje
zdravilnost stika, dotika, objema – ljubečega odnosa, ki sprejema in pomaga
spreminjati, da odložimo težo celotnega sveta in neba s svojih pleč ter spet začutimo
radost srca ob čričkovem petju v poletni noči.

